

«ԵՐԵՎԱՆԻ ԳԱԳԻԿ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ N° 135

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Կրակային պատրաստության հիմնախնդիրները
ՀՀ զինված ուժերում

Առարկա՝ ՆԶՊ

Ուսուցիչ՝ Արսեն Ռուբենի Կարապետյան

Դպրոց՝ Երևանի Լև Տոլստոյի անվան թիվ 128 հիմն. դպրոց

Վերապատրաստող՝

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Դպրոցում ՆՁՊ առարկայի դասավանդումը պատանիներին հնարավորություն է տալիս անհրաժեշտ ռազմական գիտելիքներ ստանալ և ծառայության զորակոչվելիս, հեշտությամբ յուրացնել նորակոչիկների պատրաստության ծրագիրն ու դրանք լավագույնս կիրառել զինվորական ծառայության ժամանակ: Մեր առարկայի դասավանդումը ճիշտ և տեղին է իրագործել պարզից բարդին անցնելով՝ սկզբում ըստ տարրերի վարժաձևերի կատարումով, այնուհետև՝ դրանց ամբողջական կատարմամբ, ՆՁՊ գիտելիքների կիրառական փորձառության ձեռքբերումը անհրաժեշտ է իրականացնել գործնական պարապմունքների ժամանակ հրաձգարաններում և զորամասերում, օգտագործել դասավանդման մեթոդական բազմազանություն՝ ուսումնական զենքի, սարքերի, պաստառների առավելագույն օգտագործմամբ:

Կարևորվում է նաև միջառարկայական կապերի օգտագործումը: Դասերը հաճախ կազմակերպում են ինտերակտիվ(փոխներգործական) մեթոդներով, երբ սովորողը հնարավորություն ունի արտահայտել իր խոսքն ու կարծիքը, ստեղծագործել, դրսևորել իր գիտելիքներն ու ունակությունները երկխոսության, տարբեր վարժությունների միջոցով: Ըստ առարկայական ծրագրերի ու չափորոշիչների՝ Կրակային պատրաստությունը մարտական պատրաստության ամենակարևոր առարկաներից է: Այն ընդգրկում է զենքի նյութական մասի, հրաձգության հիմունքների, ձևերի և կանոնների, մարտի դաշտում հեռավորության որոշման, ձեռքի նոնակների նետման ուսուցման, ինչպես նաև, հրաձգության վարժությունների անցկացման ձևերով:

Կարևոր նշանակություն ունի նաև ինքնաձիգի կամ որևէ մարտական զենքի պահպանությունը, խնամքը և մի շարք այլ գործողություններ: Հրաձգության կանոնների յուրացումը պարտադիր պայման է մարտում զենքը գրագետ օգտագործելու նպատակով: Ձեռքի նոնակների նետման ուսուցումը նպատակ ունի սովորեցնել մարտական իրադրության տարբեր պայմաններում(հատկապես հակառակորդի մոտ տարածության դեպքում), տարբեր դիրքերից դրանց անվրեպ նետումը:

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍ

Նախնական զինվորական պատրաստություն առարկայի կրակային պատրաստության ժամանակ անհրաժեշտ է համարվում ինքնաձիգի հետ հնարավորինս լավ ծանոթանալը: Սովորողներին ներկայացվող պահանջներից են ծրագրերին ու չափորոշիչներին համապատասխանող գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձեռքբերումը: Դրան հնարավորինս հասնելու համար, ուսումնական ծրագրերից զատ ,օգտագործում ենք նաև արտադասարանական միջոցառումների հնարավորությունները: Առավել ակտիվ, կարող, իր անձի շուրջ մյուս աշակերտներին հավաքող ու հրամանատարական ձիրք ունեցող սովորողներին նշանակում ենք որպես օգնող, սովորեցնող , միևնույն ժամանակ՝ նրանց դրդելով եղածից ավելին հասնելուն:

Հիմա արդի զենքերի կիրառման ժամանակաշրջան է, և բացի ՀՀ զինված ուժերում մշտապես օգտագործվող ԱԿ-74 ինքնաձիգը, Դրագունովի դիպուկահար հրացանը, ձեռքի պաշտպանական ու հարձակվողական նռնակները, հակատանկային նռնականետները և հրետանին այժմյան պատերազմներում կան նոր, արդի գերժամանակակից զենքեր ու զինատեսակներ, որոնց գործունեությունը, աշխատանքն ու նպատակային գործածությանն առավել արդյունավետ է: Ժամանակի ընթացքում պահանջ և անհրաժեշտություն է առաջանում ձեռք բերել նոր սերնդի բալիստիկ հրթիռներ, կործանիչներ, փոքր ու մեծ հեռահարության ՀՕՊ միջոցներ, ՌԷՊ միջոցներ, ԱԹՍ-ներ, բարձր ճշտագրության զենքեր, որոնք որպես կանոն, կառավարվում են, ընդունակ են նախապես տրված կամ ընտրված թիրախները բավական բարձր հավանականությամբ խոցելու:

Ստանալով հմտություններ մեր դասաժամերի պարապմունքների ժամանակ, տիրապետելով տրված առաջադրանքներին, գաղափար ունենալով ավտոմատ և մենահատ կրակի մասին, գիտենալով նշանառման տարրերը, ունենալով փոքր տրամաչափի հրացանից /օդամղիչ/ և մարտական ինքնաձիգից կրակելու փորձ, ապագայում ծառայելով ՀՀ Զինված ուժերում, սովորողները կարողանում են գործնականում հմտորեն կիրառել ստացած գիտելիքներն ու ավելի կատարելագործվել արդեն գործնականում անընդհատորեն օգտագործելով դրանք,

սակայն ինչքան էլ տեսականորեն լավ իմանան, մեր աշակերտները՝ չունենալով գործնական պարապմունքների լայն հնարավորություններ, չեն կարող կատարելագործվել և հասնել գերազանց արդյունքների:

Անհրաժեշտ է ռեալ և գործնական մարտական զենքի կիրառում ուսումնական վարժանքների ժամանակ, որպեսզի հասկանալի և ընկալելի դառնա մարտական զենքի տակտիկատեխնիկական տվյալների իսկությունն ու զենքի հետընթացի ուժգնությունը:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍ

Հիմնական դպրոցում, ունենալով կրակային պատրաստություն, անհրաժեշտ է աշակերտներին հասցնել կրակային պատրաստության խնդիրները, անվտանգության կանոնները պարապմունքների ժամանակ, ինքնաձիգի տեսակները, դրանց մարտական հատկությունները, հիմնական մասերը, ինքնաձիգի ոչ լրիվ քանդելն ու հավաքելը, ինքնաձիգի մասերի ու մեխանիզմների նշանակությունը, ավտոմատ և մենահատ հրաձգությունը, ավտոմատի մաքրումը և պահպանումը, հրազենային զենքից կրակ վարելը և նշանառության միատեսակության մարզումը, նշանառման տարրերը, նշանոցի, նշանառման կետի ընտրությունը՝ անշարժ նշանակետի վրա կրակելիս, հրաձգության կատարումը փոքր տրամաչափի (օդամղիչ) հրացանից:

Թեմաների ուսուցման նպատակն է.

- ✓ ծանոթացնել կրակային պատրաստության դերին ու տեղին մարտական պատրաստության գործընթացում,
- ✓ սովորեցնել զենքի հետ վարվելու անվտանգության կանոնները,
- ✓ ծանոթացնել զինվորի անհատական զենքի տարբեր տեսակներին,
- ✓ պատկերացումներ տալ դրանց մարտական հատկությունների մասին:
- ✓ մշակել ինքնաձիգը ոչ լրիվ քանդելու և հավաքելու սկզբնական ունակություն սովորողներին ծանոթացնել հրաձգության ավտոմատ և մենահատ կրակի կատարման կարգին,
- ✓ բացատրել ինքնաձիգի մաքրման և պահպանման կանոնների անվերապահորեն կատարելու անհրաժեշտությունը:
- ✓ սովորողներին գաղափար տալ նշանառման տարրերի և ճիշտ նշանառություն մասին,
- ✓ ձևավորել փոքր տրամաչափի հրացանից կրակ վարելու հմտություն:

Ձենքը հակառակորդի կենդանի ուժի, տեխնիկայի ու կառույցների ոչնչացման, սարքավորումների և միջոցների ընդհանուր անվանումն է: Ձենքն առաջացել է մարդկության զարգացման վաղ շրջանում՝ որպես որսի և պաշտպանության միջոց, սակայն տարբերություն չի եղել աշխատանքի գործիքների և զենքի միջև: Ժամանակակից զենքերը լինում են՝ միջուկային,

քիմիական, բակտերիալոգիական, հրաձիգային (հրետանային, հրաձգային և մերձամարտի միջոցներ), ռեակտիվ, հրթիռային, ականային, տորպեդային և սառը, ֆիզիկական նոր սկզբունքների վրա հիմնված՝ ռազմավարական, օպերատիվ-մարտավարական և մարտավարական: Սովորական զենքի մարտական կիրառման հետևանքով զանգվածային կորուստներ և փլուզումներ չեն լինում: Քանի որ չկան օրինակներ և անհնար է այստեղ ցուցադրման մեթոդը կիրառելու, կարճ տեսականորեն սովորեցնում ենք միայն զենքի մյուս տեսակների մասին: Զանգվածային ոչնչացման զենքը (միջուկային, քիմիական և կենսաբանական,) առաջացնում է զանգվածային կորուստներ և փլուզումներ՝ ընդհուպ շրջակա միջավայրի պայմանների անվերադարձ փոփոխությունները:

Կրակային պատրաստության անվտանգության կանոններ

Կրակային պատրաստությունը մարտական պատրաստության անբաժանելի ու կարևորագույն մասն է կազմում: Կրակային պատրաստության պարապմունքների ժամանակ անհրաժեշտ է խստորեն հետևել անվտանգության կանոններին, քանի որ անզույժ շարժումը կամ փոքրիկ բացթողումները անդառնալի կորուստների պատճառ կարող են հանդիսանալ: Այդ իսկ պատճառով, պետք է ոչ միայն անգիր սովորել կանոնները, այլև յուրաքանչյուր պարապմունքի ժամանակ անվերապահորեն հետևել դրանց: Այսպես՝ կրակային պատրաստության պարապմունքից առաջ և հետո անհրաժեշտ է ղեկավարի հրամանով կամ ինքնուրույն ստուգել՝ արդյո՞ք լիցքավորված է զենքը, թե՞ ոչ:

Անվտանգության գլխավոր կանոնի համաձայն՝ կտրականապես արգելվում է զենքն քն ուղղել մարդկանց վրա, անկախ զենքի լիցքավորված կամ չլիցքավորված լինելու հանգամանքից: Ձեռքի նոնակների նետման ուսուցումը նպատակ ունի սովորեցնել մարտական իրադրության տարբեր պայմաններում և հատկապես հակառակորդի հետ մոտ տարածության պայմաններում, տարբեր դիրքերից դրանց անվրեպ նետումը:

Հրաձգության ձևերի և կանոնների ուսուցումն անհրաժեշտ է տեղանքի, եղանակի, օրվա ու տարվա այլևայլ պայմաններում, տարբեր տարածություններից և դիրքերից, հակառակորդի միայնակ կամ խմբային նշանակետերը դիպուկ կրակով ոչնչացնելու համար: Կրակային պատրաստության հիմնական խնդիրն է հմտությունների ձեռքբերում և կատարելագործում, սովորական զենքի արդյունավետ օգտագործման, անվրեպ կրակելու, վճռականություն կրակային պատրաստության ժամանակ ու ժամանակակից տարբեր մարտական պայմաններում: Բացի այդ մարտական տակտիկական խմբերի անձնակազմի գործողություններում գերազանց արդյունքների հասնելուն:

Առաջնահերթ է զենքի նյութական մասի ուսուցումը, որի շրջանակներում ուսումնասիրվում է ոչ միայն զենքի մարտական հատկությունները, մասերն ու մեխանիզմների կառուցվածքը, դրանց նշանակությունը, այլև ցույց է տրվում զենքի խնամքի, պահպանման և մարտում դրա անխափան օգտագործման կարևորությունը:

Կրակային պատրաստության անբաժանելի մաս է կազմում հրաձգության հիմունքների ու կանոնների յուրացումը, քանի որ միայն այդ դեպքում մարտի ժամանակ հնարավոր կլինի զենքը գրագետ օգտագործել: Սա մարտական պատրաստության հիմնական տարերից մեկն է, որի նպատակն է անձնակազմին պատրաստել մշտական մարտական պայմաններում հրաձգային զենքից պաշտպանվելու և նրա հմուտ կիրառումը տարբեր մարտական պայմաններում հակառակորդին պարտության մատնելու համար: Պարապմունքների ժամանակ ավտոմատը ոչ լրիվ քանդելու և հավաքելու ժամանակ անհրաժեշտ է ապահովել աշակերտների անվտանգ հեռավորությունը 1–2 մ:

Հրաձգության ժամանակ անհրաժեշտ է անվերապահորեն հետևել անվտանգության կանոններին և ոչ մի դեպքում չխախտել դրանք:

1. Հրաձգությունից առաջ անհրաժեշտ է հրաձգարանից հեռացնել մարդանց, կենդանիներին և փոխադրամիջոցները:

2. Զենքը թույլատրվում է լիցքավորել միայն «ԿՐԱ՛Կ» ազդանշանից հետո՝ կրակային սահմանագծում կամ կրակի բացման սահմանագիծն անցնելիս:

3. Կրակի դադարեցման սահմանագծում անհրաժեշտ է զենքը լիցքաթափել և քաշել հրահանի մարտական ոտքը: Արգելվում է կրակ վարել՝

- վտանգավոր ուղղություններով,
- մինչև կրակի վարման սահմանագիծ դուրս գալը,
- «ԴԱԴԱԴ» ազդանշանից կամ «Կրակը ԴԱԴԱԴԵՑՆԵ՛Լ» հրամանից հետո,
- ոչ սարքին զենքով: Կրակն անմիջապես դադարեցվում է՝
- եթե թիրախային դաշտում հայտնվել են մարդիկ, կենդանիներ կամ փոխադրամիջոցներ,

• եթե հրամանատարական կետի վրա բարձրացված է սպիտակ դրոշ: Հրաձգության ավարտից անմիջապես հետո հանձնում են չօգտագործված զինամթերքը և զննում զենքը:

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Հայկական զինված ուժերի սպառազինությունում ամենատարածվածը՝ Կալաշնիկովի ավտոմատը (ԿԱ-74) և Կալաշնիկովի ձևափոխված ավտոմատն (ԿՁԱ) է, որոնք համարվում են զինվորի անհատական զենքը և նախատեսված են հակառակորդի կենդանի ուժի ոչնչացման համար:

Իրենց կառուցվածքով, հիմնական մասերով և մեխանիզմներով ԿԱ-74 և ԿՁԱ-ը միանման են. հիմնականում տարբերվում են փողի տրամաչափով, (5.45 մմ և 7.62 մմ), օգտագործվող փամփուշտների և փողաբերանի արգելակի առկայությամբ ԿԱ-74-ի վրա: ԿԱ-74 և ԿՁԱ-ի մարտական հնարավորությունները ևս գրեթե միանման են:

Կալաշնիկովի ավտոմատը զինվորի անհատական զենքն է և նախատեսված է հակառակորդի կենդանի ուժի ոչնչացման համար: Ձեռնամարտում հակառակորդին ոչնչացնելու համար ավտոմատին միացվում է սվինե դանակ: Հրաձգությունը կատարվում է կրակահերթերով կամ մենահատ կրակով:

Ավտոմատի տարատեսակների արտաքին տեսքը տրված է նկարներում

Ավտոմատի հիմնական մարտական հատկություններն են՝

	ԿԱ-74	ԿՁԱ
Արդյունավետ կրակի հեռ.՝ մինչև	500մ	400մ
Հրաձգության նշանոցային հեռ.՝	1000մ	
Գնդակի թռիչքի առավելագույն հեռ.՝	3150մ.	3000մ
Գնդակի սկզբնական արագությունը՝	900մ/վրկ	715մ/վրկ
Գնդակի մահաբեր կարողությունը՝	1350մ	1500մ
Քաշը լիցքավորված պահեստատուփով՝	3,6կգ	
Սվին-դանակի քաշը՝	450գ.	490գ.
Պահեստատուփի տարողությունը	30 փամփուշտ	

Ավտոմատի հիմնական մասերն ու մեխանիզմներն են՝

-փող՝ փողատուփով, զարկանաձգանային մեխանիզմով և կոթով;

-նշանառության հարմարանք,

-փողատուփի կափարիչ

-փակադակի շրջանակ գազամոցով,

-փակադակ,

-հետադարձ մեխանիզմ,

-գազախողովակ՝ փողի պահպանակով,

-փողակալ,

-պահեստատուփ

-սվին-դանակ

-փողաբերանի արգելակ ԿԱ-74-ի համար:

Ավտոմատի լրակազմի մեջ մտնում են պիտույքները, փոկը, պահեստատուփի պայուսակը:

Ավտոմատի հիմնական մասերն ու մեխանիզմները.
 1 - փողը՝ փողափուփով, նշանառության հարմարանքով, զարկանաձգանային մեխանիզմով և կոթով, 2 - փողաբերանի արգելակ, 3 - փողափուփի կափարիչ, 4 - փակադակի շրջանակ՝ գազամխոցով, 5 - փակադակ, 6 - հետադարձ մեխանիզմ, 7 - գազամխողովակ՝ փողի պահպանակով, 8 - փողակալ, 9 - պահեստարան, 10 - սվին-դանակ, 11 - շամփուր, 12 - պի-տույքների պահարան:

Շամփուրի անջարելը

Պահեստարանի անջարելը

Անջատել պահեստատուփը: Ավտոմատը պահելով ձախ ձեռքում և բռնելով կոթի վզիկից կամ փողակալից՝ աջ ձեռքով վերցնել պահեստատուփը, բութ մատով սեղմելով մղակը՝ պահեստատուփի ներքևի մասը տանել առաջ և հանել:

Անջատել շամփուրը: Շամփուրի վերջնամասը փողից ձգել այնպես, որ դուրս գա նշանահատիկի հիմքի հենակից և հանել:

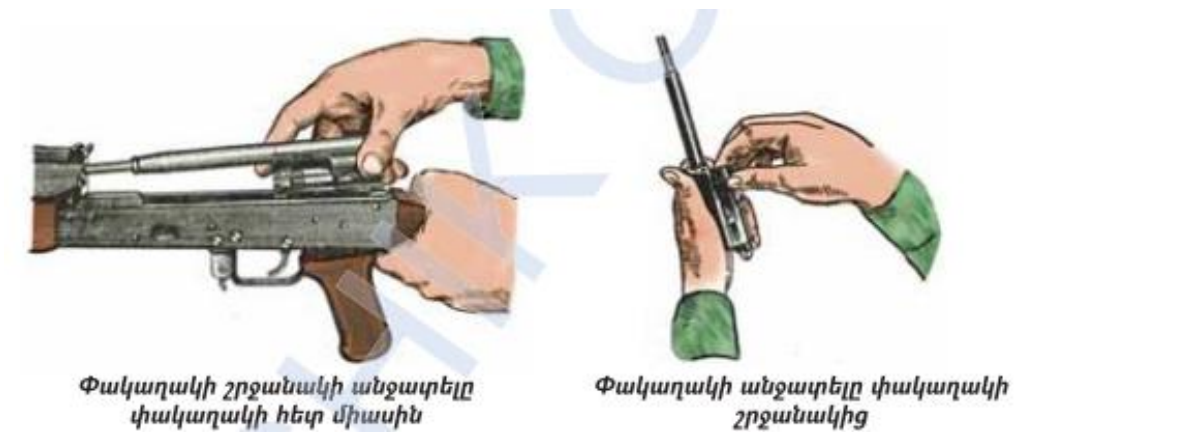
Անջատել հետադարձ մեխանիզմը: Ձախ ձեռքով բռնելով ավտոմատի կոթի վզիկից աջ ձեռքով առաջ տանել հետադարձ մեխանիզմի ուղղորդիչ ձողիկը՝ մինչև նրա կրնկի դուրս գալը փողատուփի երկայնական փորակից, ուղղորդիչ ձողիկի վերջնամասը բարձրացնել և հետադարձ մեխանիզմը հանել փակադակի շրջանակի անցքից:

Փողափութի կափարիչի անջարելը

Հեղադարձ մեխանիզմի անջարելը

Անջատել փակադակի շրջանակը փակադակով: Շարունակելով ավտոմատը պահել ձախ ձեռքով՝ աջով փակադակի շրջանակը մինչև վերջ տանել հետ, բարձրացնել փակադակի հետ միասին և հանել փողատուփից:

Փակադակի շրջանակի անջարելը փակադակի հետ միասին

Փակադակի անջարելը փակադակի շրջանակից

Այժմ տեսնենք, թե ինչ միանման մարտական հնարավորություններ ունեն դրանք, ապա կանդրադառնանք դրանց տարբերություններին:

Այսպիսով՝

1. Թե ԿԱ-74-ի, թե ԿՁԱ-ի պահեստատուփի տարողությունն էլ 30 փամփուշտ է և ավտոմատների քաշը լիցքավորված պահեստատուփով կազմում է 3.6 կգ:

2. Հրաձգության նշանոցային հեռավորությունը երկուսի դեպքում 1000 մ է, մարտական արագաձգությունը՝ կրակահերթերով՝ ընդամենը մինչև 100 կրակոց է, իսկ մենահատ կրակոցներով՝ ընդամենը մինչև 50 կրակոց է:

Թեև որոշ հնարավորությունների միանմանությամբ, այնուամենայնիվ առկա են նաև մարտական հնարավորությունների տարբերություններ, որոնք խիստ անհրաժեշտ է իմանալ և հիշել:

1. Արդյունավետ կրակի հեռավորությունը ԿԱ-74-ի դեպքում մինչև 500 մ է, մինչդեռ ԿՁԱ-ի դեպքում այն կազմում է մինչև 400 մ:

2. Գնդակի թռիչքի առավելագույն հեռավորությունը ԿԱ-74-ի դեպքում 3150 մ է, իսկ ԿՁԱ-ի դեպքում՝ 3000 մ:

3. Գնդակի սկզբնական արագությունը՝ ԿԱ-74-ի դեպքում 900 մ/վրկ է, մինչդեռ ԿՁԱ-ի դեպքում 715 մ/վրկ է:

4. Գնդակի մահաբեր կարողությունը՝ ԿԱ-74-ի դեպքում 1350 մ է, իսկ ԿՁԱ-ինը՝ 1500 մ:

5. Սվին-դանակի քաշը ԿԱ-74-ի համար 450 գրամ է, ԿՁԱ-ի համար՝ 490 գրամ է:

Սվին-դանակը ավտոմատին միացվում է մերձամարտից առաջ:

Վաղ արտադրության ԱԿ-74-ը առաջին իսկական գրոհային ինքնաձիգներից մեկն էր: Նույնիսկ վեց տասնամյակ անց, ԱԿ-74 մոդելը և դրա տարբերակներ ամենաշատ օգտագործվող և ամենահայտնի գրոհային ինքնաձիգներից են աշխարհում՝ իրենց դիմացկունությանը, ցածր արտադրական ծախսերի և հեշտ օգտագործման շնորհիվ: Այն արտադրվել է շատ երկրներում և օգտագործվել է ինչպես կանոնավոր, այնպես էլ անկանոն զինված ուժերի, հեղափոխական և ահաբեկչական կազմակերպությունների կողմից: Աշխարհում, ավելի շատ ԱԿ տեսակի ինքնաձիգներ են արտադրվել, քան մյուս բոլոր գրոհային ինքնաձիգները միասին վերցրած: Կրակելով 7,62x39մմ փամփուշտները՝ ԱԿ-74-ը պատճառում է զգալի վնասվածքներ: Այն համեմատաբար ավելի փոքր վերքեր է առաջացնում, երբ գնդակը դուրս է գալիս մարմնից: Ձենքի տեսակների մասին ցուցադրում եմ ուսուցողական ֆիլմեր, որտեղ ավելի տեսանելի է դրանց մասերի և մեխանիզմների դերն ու նշանակությունը:

Ավտոմատի քանդման ու հավաքման համար անհրաժեշտ է առանձնացնել հատուկ սեղան, որի վրա հնարավոր կլինի մասերն ու մեխանիզմները դասավորել ըստ քանդելու հերթականությամբ: Շատ կարևոր է զենքին խնամքով

վերաբերվել, չի կարելի մասերը դասավորել իրար վրա: Քանդելու համար կարիք չկա նաև ավելորդ ուժ կամ կտրուկ հարվածներ գործադրել: Ինչի՞ համար է անհրաժեշտ ժամանակ առ ժամանակ քանդել ավտոմատը: Նախ՝ գործածման ընթացքում հնարավոր է ավտոմատը կեղտոտված լինի, և անհրաժեշտ լինի մաքրել և վերանորոգել այն:

Նույնիսկ եթե ավտոմատը չի գործածվել և երկար ժամանակ մնացել է անձրևի տակ կամ ձյան ու ավազի մեջ, միևնույն է, այն ենթակա է քանդման: Այս դեպքում իհարկե, ավտոմատը քանդվում է լրիվ: Ավտոմատը քանդվում է ոչ լրիվ միայն այն դեպքում, եթե կարիք կա միայն այն մաքրելու, յուղելու, ինչպես նաև մասերն ու մեխանիզմները զննելու համար:

Ավտոմատի ոչ լրիվ քանդելու կարգը՝

1. Անհրաժեշտ է անջատել պահեստատուփը: Ավտոմատը պահելով ձախ ձեռքում և բռնելով կոթի վզիկից կամ փողակալից՝ անհրաժեշտ է աջ ձեռքով վերցնել պահեստատուփը, բութ մատով սեղմել մղակը՝ պահեստատուփի ներքևի մասը տանել առաջ և հանել:

2. Անպայման ստուգել փամփշտանոցը: Անհրաժեշտ է փոխադրիչը իջեցնել ներքև, փակադակի շրջանակը քաշել հետ, ստուգել ու համոզվել, որ փամփշտանոցում փամփուշտ կա թե ոչ, որից հետո թողնել շրջանակի բռնակը և քաշել հրահանի մարտական ոտքը:

3. Հանել պիտույքների պահատուփը: Անհրաժեշտ է աջ ձեռքի մատով կոթի բնի կափարիչը սեղմել այնպես, որ զսպանակի ներգործության տակ պահատուփը դուրս գա բնից:

4. Անջատել շամփուրը: Անհրաժեշտ է շամփուրի վերջնամասը փողից ձգել այնպես, որ դուրս գա նշանահատիկի հիմքի հենակից, և հանել:

5. Անջատել փողատուփի կափարիչը: Ձախ ձեռքով բռնել կոթի վզիկը, նույն ձեռքի բութ մատով սեղմել հետադարձ մեխանիզմի ուղղորդիչ ձողի ելունը, աջ ձեռքով փողատուփի կափարիչը բարձրացնել և անջատել:

6. Անջատել հետադարձ մեխանիզմը: Ձախ ձեռքով բռնելով ավտոմատի կոթի վզիկից՝ աջ ձեռքով առաջ տանել հետադարձ մեխանիզմի ուղղորդիչ ձողիկը՝ մինչև փողատուփի երկայնական փորակից դուրս կգա կրնկի մասը. ուղղորդիչ ձողիկի

վերջնամասը բարձրացնել և հետադարձ մեխանիզմը հանել փակադակի շրջանակի անցքից:

7. Անջատել փակադակի շրջանակը փակադակով: Շարունակելով ավտոմատը պահել ձախ ձեռքով՝ անհրաժեշտ է աջով փակադակի շրջանակը մինչև վերջ տանել հետ, բարձրացնել փակադակի հետ միասին և հանել փողատուփից:

8. Փակադակը անջատել փակադակի շրջանակից: Անհրաժեշտ է փակադակի շրջանակը բռնել ձախ ձեռքով (փակադակը դեպի վեր), իսկ աջ ձեռքով փակադակը տանել հետ ու շրջել այնպես, որ փակադակի տանող ելունը դուրս գա շրջանակի ձևավոր կտրվածքից, և առաջ տանելով՝ հանել:

9. Անջատել գազախողովակը փողի պահպանակով: Ձախ ձեռքով բռնել ավտոմատը, իսկ աջով պահատուփն ուղղանկյուն անցքով հազցնել գազախողովակի փակիչի ելունի վրա՝ փակիչին տալով ուղղահայաց դիրք, և գազախողովակը հանել գազախցի խողովակառստից: Հավաքել հակառակ հերթականությամբ:

ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ և ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հրաձգության խնդիրներից ելնելով՝ հրամանատարները որոշում են կրակ վարելու համար անհրաժեշտ փամփուշտների տեսակներն ու քանակը: Փամփուշտներն ըստ նշանակության լինում են մարտական, օժանդակ և ուսումնական: Մարտական փամփուշտները բաժանվում են ըստ հրաձգային զենքի տեսակների ատրճանակային, ավտոմատների, հրացանների, խոշոր տրամաչափի գնդացիների: Օժանդակ փամփուշտները նախատեսված են ոչ մարտական խնդիրներ լուծելու համար:

Մարտական փամփուշտը բաղկացած է՝

1. Գնդակ,
2. Պարկուճ,
3. Վառող,
4. Պարկուճի եզրակ
5. Հրապատիճ

Գնդակները ըստ խոցելիության լինում են՝ սովորական, զրահահար-հրկիզող, լուսածրող: Սովորական գնդակն օգտագործվում է հակառակորդի կենդանի ուժի ոչնչացման համար, զրահահար-հրկիզող գնդակն օգտագործվում է թեթև զրահածածկույթների հետևում գտնվող/մինչև 300 մետր հեռավորության/հակառակորդի կենդանի ուժի ոչնչացման, վառվող հեղուկների հրկիզման, համար, լուսածրող գնդակն օգտագործվում է հակառակորդի կենդանի ուժի ոչնչացման, ինչպես նաև կրակի ուղղության ճշտման և նշանացուցման համար:

Ճիշտ նշանառություն՝ Ձեռքի բեկորային նոնակները նախատեսված են հակառակորդի կենդանի ուժը նոնակի բեկորներով խոցելու ու ոչնչացնելու համար: Ըստ բեկորների ցրման հնարավորության նոնակները լինում են պաշտպանողական և հարձակվողական Նոնակները արձակում են նոնականետից կամ նետում են ձեռքով: Նոնակը բաղկացած է մետաղական իրանից, պայթուցիկ նյութի լիցքից և պայթուցիչից:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- Վ. Օհանյան և ուր. Հանրակրթական դպրոցի Նախնական զինվորական պատրաստության 8-րդ դասարանի դասագիրք
- Իրավաբան.նեո կայք
- Ռազմական հանրագիտարան
- Ռազմ.ինֆո կայք